

kor so n. pr. nemške knjige: „Rechnungsübungen für die Wiederholungs- und Fortbildungsschulen“, kjer se zraven drugih vaj tudi nahajajo „Flächen- und Körperberechnungen“, „Hauswirtschaftsrechnungen“, landwirtschaftliche Rechnungen“, „Gewerbsrechnungen“, „kaufmännliche Rechnungen“, ali pa: „Die Rechenkunst des Landwirthes“ (Heinrich Erzinger, Prag. 1858). — Za nedeljske šole na kmetih bi bilo treba dosedanje „Ponovilo“ precej predelati, marsikaj bolj obširnega okrajšati, in namesti tega dodati marsikaj, kar se sedaj pogreša. Za nedeljske šole po mestih, v ktere hodijo sami rokodelski dečki, naj bi se spisalo posebno berilo, v katerem bi moglo biti za rokodelski, obertnijski in kupčijski stan obilo potrebne tvari-ne. — Za dekliske vsakdanje in tudi nedeljske šole naj bi bila šolska berila nekoliko drugače osnovana mimo beril za deške šole; sej imama še molitvene knjige za moški spol posebej, za ženski posebej.

4. Naše šole naj bi imele vseh potrebnih pripomočkov za splošno in posamno podučevanje. Kjer se uči sadjereja, naj ima šola svojo drevesnico, za čebelorejo svoj čebelnjak, za svilorejo svojo izbo za take poskušnje. Tudi brez zemljevidov in drugega orodja za zemljepisje naj bi ne bila nobena šola. Ravno tako je potrebno, da ima vsaka šola za kazavni nauk vse, česar je treba, da se učencem kaže pri razlaganji berilnih spisov i. t. d. To so na kratkem reči, katerih naše šole za sedanjí čas potrebujejo, če hočemo, da razširjajo omiko in prinašajo národu srečo in slavo.

A. Praprotnik.

P a š n i k.

Vse, kar koli hočete, da bi vam drugi storili, to tudi vi njim storite. Nepopačeno človeško serce se rado veseli, kedar druge vidi vesele, to je njegovi natori pri-rojeno, kajti občutljivi človek čuti z veselimi in žalostnimi. To sočutje je pa pri nekterem človeku posebno živo; a to še ni čednost, je le čutje, ktero se pa dostikrat hitro razkadi. Kaj namreč hasne našemu bližnjemu, ako imamo naj žlahtnejše serce do njega, če pa tega ne kažemo v djanji? Vljudnost, postrežljivost in prizanesljivost in pomoč v sili naj djansko razodeva naše blagomisleče serce do bližnjega. Že vljudnost pospešuje

nravnost, ker nas sili in nam nalaga marsikteri trud, in nam tudi pri-
naša marsiktero sitnost, da drugim vstrežemo. To pa odvrtačuje
gerdo samoljubje, in tako se pripravljamo za višje čednosti.
Da bomo tukaj pravo zadeli, ravnajmo se po zveličarjevih be-
sedah: „Vse kar koli hočete, da vam drugi storé, to tudi vi
njim storite!“ To ljubezen do bližnjega naj bo pa krepostna,
in naj se nikar ne ravná po vnanjih občutljivih, da bi tistega
bolj ljubili, kateri se nam zna bolje prikupiti. Ljubimo svojega
bližnjega po keršansko, in nikar ne ljubimo le teh, od katerih kaj
pričakujemo, ali kateri se nam po svojih vnanjih okoliščinah, po
bogastvu, veljavi, telesni prednosti prikupujejo, to bi bilo le sa-
moljubje ali čutna ljubezen, ktera se obrača po vetru, kakor
petelin na strehi. Če ktereга človeka višej ljubimo od drugega,
naj izvira le od tod, ker ga bolj spoštujemo in smo mu dolžni ska-
zovati večjo hvaležnost. Ako pa svojega bližnjega v resnici lju-
bimo, je tudi naša vljudnost, ktero mu skazujemo, istinita. U-
metna narejena priljudnost je lupina brez jedra. Če pa izvira
iz dobroserčnosti in spoštovanja do bližnjega, pa ni le na
videz. Škof Sailer od tega tako pravi: „Resnica, ktera v
sercu tiči, se je po vnanje prikazala, pa ne le na videz; kar
se namreč vidi, je resnica“. Nekteri človek ne more svojih ču-
til po vnanje lepo izrazovati, ker mu ni prirojeno, in ni tega
vajen; a motili bi se, ko bi vsakega takega človeka imenovali
sirovega, terdoserčnega ali prevzetnega, ker ne vidimo njego-
vega serca, in se prava vljudnost in sploh ljubezen do bližnjega
spozná le o času sile in stiske in v zopernih in grenkih urah.

Kakór je pa človeku prirojeno usmiljenje in ljubezen do
bližnjega, ravno tako globoko skrito tiči v njegovem sercu kal
zavidljivosti in sovraštva do bližnjega, ker izvira od greha per-
vih staršev in se je pokazalo pri njih potomcih. Že mali otroci
eden drugega zavidajo in sovražijo. Napéna domača ali včasi
tudi šolska izreja skerbí za to, da se ta strupena zel
tako globoko vkorenini, da poslednjič zaduši vsa blaga čutila
v človeškem sercu in postane nevkrotena strast, ki tira
in derví ubogega človeka iz hudobije v hudobijo, iz brezna
v brezno, dokler ga ne pogrezne v tisti brezen, od koder
se je izlegla nevošljivost. Domač pregovor prav dobro
in krepko izrazuje nevošljivca, ko pripoveduje, kaj nevošljivec
želi, da bi njegov bližnji na polovico več dobil od njega, ko
pravi: „Iztaknite mi eno okó, da bote svojemu bližnjemu obá!“

Torej sv. pismo prav lepo govori: „Varuj se nevošljivosti in ugrizenega serca, iz njih izvira vse hudo“.

Kaj naj stori učitelj, kedar ima pred sabo otroke, katerim je zelena nevošljivost svojo kačjo zalego v serce položila?

1. Pred vsem naj bo pravičen do svojih učencev, naj ne zbuja med njimi nevošljivosti, da bi ene le hvalil, druge grajal, enim vse prizanašal, nad drugim vsako reč kaznoval, naj ne terpi, da bi se učenci eden drugega tožili. Kedar pa vidi, da je to neogibljivo potrebno, naj ravna previdno, in naj dobro premisli, na kateri strani je dobiček in zguba — večja ali manjša.

2. Naj napeljuje učence djansko k vljudnosti in spoštovanju do prednikov; naj jih vadi, da bodo tudi med sabo priljudni in si radi postregli, pa naj ne pripušča, da bi se eden drugega žalili, eden drugemu krivico delali.

3. Zdravilo za nevošljivost in zavidnost je, kakor za druge dušne bolezni, tudi proti nji v keršanski nravi, v življenji, terpljenji in smerti našega božjega zveličarja. Spomin na tistega, ki je za to na svet prišel, da je drugim stregel, napeljuje človeka k usmiljenju do bližnjega; pogled na tistega, ki je v neznanih bolečinah molil za svoje sovražnike, ozdravi človeško serce zavidljivosti, jeze in sovraštva.

Razum tega naj pa učitelj otrokom v živih podobah kaže, kako potrebna je človeku priljudnost, lepo obnašanje in vedenje, kako da se morajo v vsem svojem obnašanju odlikovati od nevednih in sirovih ljudi; naj jih napeljuje k usmiljenju do ljudi in do žival; a nasproti naj jim pa stavi tudi pred oči prvega nevošljivca, žalostno njegovo in vseh njegovih nasledovavcev osodo. Ako ni še serce otroško, ktero je samo na sebi dobro, zakerknilo po domači izreji, trud učencikov ne bo prazen, in seme lepih nauk bo v sercu kalilo. „Kedar bo pa vera peščala med ljudmi, bo pojemala tudi ljubezen“. Te besede nam dosti glasno in razumljivo kažejo, zakaj da ljubezen — kerščanska — zginja s sveta. Vse drugo, kar svet dosega s svojo učenostjo in omiko, je lepo in hvale vredno; brez keršanske podlage je pa poslopje, postavljeno na pesek, ktero hudi viharji vojska in prekucij poderejo, in jo povodenj velikih voda, strast in hudobij, podkoplje.

x *)